

Għax hemm palk malti... u hemm Palk Malti.

Sur Editor,

L-ittra ta' C. Mercieca (28.7.02) dwar id-dramm rebbieħ tal-Konkors Francis Ebejer li ttella' reċentement f'Ta' Qali taħt l-awspiċju tad-Dipartiment tal-Kultura qajmet bosta punti, l-aktar b'mod indirett u bis-sottintiz. Dan pero ma' ħalla ebda dubju li hu ma apprezza assolutament xejn minn dak li mar jara. Bħala spettatur għandu kull dritt jistqarr id-diżappunt tiegħu.

Min-naħa l-oħra, jien bħala awtur dejjem ħassejt li mhux posti li nikteb jew nitkellem biex infahhar jew inmaqdar kittieba oħra bħali – nippreferi nħalli dan id-dmir lil min hu xogħlu jwassal lill-udjenza Maltija l-kritika u l-apprezzament fuqna l-kittieba. Pero, f'dan il-każ, billi bħalissa għaddejja diskussjoni taħraq dwar x'inhu tabilhaqq jigi fil-qasam teatrali lokali, jidhirli li ta' min nagħmel eċċezzjoni. L-aktar meta nara li ħafna drabi ssib min jippreferi jzomm ħalqu magħluq għal raġunijiet li fil-fehma tiegħi m'għandhom x'jaqsmu xejn ma' xi prinċipji ta' etika artistika.

Anthony Portelli meritament rebaħ il-konkors Francis Ebejer u bħala parti mill-premju id-dramm tiegħu kellu jigi mtella' u mwassal lill-pubbliku Malti biex jintwera l-aqwa xogħol li daħal għall-konkors. Fl-opinjoni tiegħi s-Sur Portelli, li dan l-aħhar snin beda jissema' b'għieħ fil-qasam tal-kitba drammatika, kellu l-ewwelnett jingħatalu l-aqwa unur li ħaqqu billi xogħlu jidher fil-Manoel – il-Palk Nazzjonali tagħna. Li ma sarx hekk huwa għajb. Il-kritika, speċjalment dik li tmur 'il hinn minn sempliċi kritika jew estetika, m'għandha taqta' qalb lill-ebda awtur. Anzi. Jekk ix-xogħol li awtur iwassal lill-pubbliku ikun xogħol li l-awtur jaf li huwa ġenwin, li hu jħoss li hu dak li hu xieraq u kapaċi jwassal lill-udjenza tiegħu, mela dak hu xogħol legittimu. Iż-żmien biss jagħti parir bosta

drabi għal xogħol avangarditisku. Il-perspettiva taż-żmien taf tgħidlek jekk dik il-viżżjoni artistika tal-kittieb kienetx tajba jew le. Xiħadd qalli li dan mhux xogħol li ta' min jippubblikah. Jien ngħid il-kontra. Irid – jeħtieġ li jigi ppubblikat – u aktar ma jkun kontroversjali, aktar għandu jigi ppubblikat. Nerga' ngħid, iż-żmien jaf jippremja aktar minn kwalunkwe konkors. L-għadu tas-sbuħija huwa iż-żmien, jgħidilna Yeats. Jista' jkun, imma għal kittieb nippreferi l-qawl Malti dwar x'jaf jagħti wkoll iż-żmien... Nawgura lis-Sur Anthony Portelli li jkompli jikteb (m'għandix dubju!) u jzomm din il-kritika bħala xprun biex ikollu aktar suċċessi.

Il-parir li nista' nagħti jien lil min jidhirli li l-aħhar riżultat tal-konkors m'għoġbux huwa li pjuttost jistaqsi jekk kienx hemm xi xogħol ieħor li ħaqqu rebaħ u mhux dan ix-xogħol li tela' reċentement. Jew jekk kienx hemm xi kittieb ta' drammi li sata' daħal għal konkors u ma daħalx. Imbagħad nistaqsu wkoll għaliex ġara hekk. Inutli nitkellmu privatament u nistqarru n-nuqqas ta' sodisfazzjon tagħna minn taħt il-taħt, inutli nitkellmu dwar perversità ta' riżultati ta' konkorsi jekk dad-diskors ma jsirx fil-pubbliku. Personalment jien ili li ddeċidejt li l-konkors huwa logħba tal-azzard - agħar minn hekk, huwa logħba tal-azzard fejn kif jgħidu l-Amerikani, "the dice are loaded!". F'din l-aħhar edizzjoni tal-konkors, bħal f'bosta oħrajn, jien ma dehrlx li stajt nippartecipa u jkolli l-konvinzjoni li xogħli jista' jsir ġudizzju xieraq minnu.

Apparti t-togħma morra li tħallietli meta rbaħtu l-ewwel darba li sar, li għandi kontra dan il-konkors hija n-nuqqas ta' trasparenza – kemm meta tirbaħ... aħseb u ara meta tiffel! Fil-qosor. nara nuqqas ta' trasparenza kemm fl-għażla tal-ġurija (li m'hix iħallsa milli nista' nifhem!) kemm bil-mod li l-awturi, taħt nom-de-plum (suppost) jibqgħu anonimi... u mbagħad, aktar u aktar nuqqas ta' trasparenza kif jigu ġudikati d-

drammi. X'rapporti jsiru mill-ġurija fuq kull drammi, u min jarahom? Kif jista' awtur ikun jaf min ivvota kontra xogħlu u għaliex? Wara li jiġibbu r-riżultati u nqassmu ċekk 'l hawn u ċekk 'l hemm... x'jiġri mid-drammi? Jiġri li xi sena, sena u nofs wara jittella' d-dramm rebbieħ (b'ħafna kontroversji) waqt li t-tieni u tielet u l-oħrajn kollha jistgħu qatt ma eżistew.

Li għandi kontra dan il-konkurs, fuq kolloxx, hu li l-iskop tiegħu suppost hu li jiskopri kemm xogħlijiet u kemm kittieba ġodda. Dwar kittieba ġodda, zgħazagħ ma tarax wieħedb'nemes. Il-kittieba li ssemew f'dawn l-aħħar għaxar snin f'dan il-konkurs kienu kollha... jew diġà ta' ċerta eta avanzat (bħali), jew li ilhom "stabbiliti", (hemm min ifesfes skaduti.) Jista' jkun li dawn il-kittieba zgħazagħ kienu fost dawk li ma ssemewx meta jiġibbu r-riżultati?

Wieħed għandu jifhem kif nifhem jien li x-xogħol ta' konkurs bħal dan għandu JIBDA, mhux jispiċċa, wara li jiġibbu r-riżultati. Ma jistax ikun li nibqgħu bil-mentalità li nistennew joħorġu l-kapolavuri, wieħed wara l-ieħor, qishom pastizzi! Kull ma jagħtik kittieb bosta' drabi, speċjalment jekk qed taħdem taħt il-madmad ta' "deadline" ta' konkurs, ikun xogħol li joffri potenzjal għal żvilupp biex eventwalemnt jiġi mirqum u żviluppat biex jidher quddiem udjenja nazzjonali. Dan ix-xogħol ta' kritika, xogħol ta' drammaturgija (li hawn Malta f'it naħseb li nifhem eżatt x'inhu), xogħol ta' *pre production and play development workshops*, dan ix-xogħol jibqa' ma jsirx. Ix-xieli torja torja li jwelled konkurs bħal dan jintremew u jinqerdu.. wara li nabortjawhom!

F'ċirkostanzi bħal dawn ma nistagħġbux li x-xogħol rebbieħ ta' Anthony Portelli jiġi ttrattat kif jiġi ttrattat. Li għandna nistaqsu hu kemm se ndumu naċċettaw din il-qagħda?

It-teatru b'lingwa barranija, speċjalment bl-Ingliż kull ma jmur qiegħed dejjem aktar jirfina,

aktar jgħolli l-livell ta' produzzjoni u ta' reċtar. Aktar jinstabu drammi rilevanti. Li hija ħaga ferm u ferm tajba. Jalla min jippreferi jaħdem f'dan il-qasam tat-teatru jkompli sejjer dejjem għall-aħjar fil-qasam li għandu kull dritt jagħzel li jaħdem fih. Forsi mbagħad meta naraw x'kapaċi jagħmel Malti b'lingwa barranija forsi mbagħad nistaqsu...imma allura l-Malti x'inhu – iswed?

Forsi l-affarijiet jinbidlu kieku jkun hemm min juri r-rabja tiegħu, juri li tassew ma jistax jistaporti dan kollu aktar. Forsi jinbidlu għall-aħjar. Forsi mbagħad xidarba nistgħu ngħidu li għandna Palk Malti, vibranti, ħaj. Mhux palk malti tal-okkażjoni, kull sentejn, bit-tqanċi u l-kontroversi kajmani. Dejjem jekk hemm min lest jiftaħ ħalqu, atturi, kittieba u *producers* tat-teatru... Malti. Niftakru però – qed nitkellmu fuq il-teatru.... Malti. Mhux it-teatru tal-vanaglorja, it-teatru turistiku, it-teatru tal-*part-time job*, it-teatru opportunistiku. Għal dak it-teatru id-diskors ilu magħluq. Minn kellu jikkapparra sehmu, ilu li kkapparrah.